Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

14. listopadu 2024*

„Nesplnění povinnosti státem – Životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Článek 6 odst. 2 – Vhodná opatření k vyloučení poškozování přírodních stanovišť ve zvláštních oblastech ochrany – Typy stanovišť 6510 (nížinné sečené louky) a 6520 (horské sečené louky) chráněné sítí NATURA 2000 – Ztráty plochy – Neexistence zvláštního dohledu nad přírodními stanovišti – Obecné a strukturální opomenutí – Článek 4 odst. 1 – Návrh seznamu lokalit předložený každým členským státem uvádějící typy přírodních stanovišť a druhy, které se v nich vyskytují – Pravidelná aktualizace informací týkajících se těchto stanovišť“

Ve věci C-47/23,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti podaná na základě článku 258 SFEU dne 31. ledna 2023,

Evropská komise, zástupci: C. Hermes a M. Noll-Ehlers, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

Spolková republika Německo, zástupci: J. Möller a A. Hoesch, jako zmocněnci,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení: K. Jürimäe, předsedkyně druhého senátu, vykonávající funkci předsedkyně třetího senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora, vykonávající funkci soudce třetího senátu, N. Jääskinen, M. Gavalec (zpravodaj) a N. Piçarra, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

za soudní kancelář: N. Mundhenke, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. března 2024,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 5. září 2024,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

1 Evropská komise se svou žalobou domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spolková republika Německo tím, že:

– obecně a strukturálně nepřijala vhodná opatření, aby vyloučila poškozování typů stanovišť 6510 (nížinné sečené louky) a 6520 (horské sečené louky) chráněných sítí NATURA 2000, které jsou uvedeny v příloze I směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 193) (dále jen „směrnice o stanovištích“), v lokalitách, které jsou pro tyto typy stanovišť vymezeny, a tím, že

– obecně a strukturálně nepředkládala Komisi aktualizované údaje týkající se typů stanovišť 6510 a 6520 v lokalitách, které jsou pro tyto typy stanovišť vymezeny,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice o stanovištích.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice o stanovištích

2 Článek 1 směrnice o stanovištích stanoví:

„Pro účely této směrnice se:

[…]

b) ‚přírodním stanovištěm‘ rozumí přírodní nebo přírodě blízká suchozemská nebo vodní oblast vymezená zeměpisnými, abiotickými a biotickými znaky;

c) ‚typem přírodních stanovišť v zájmu Společenství‘ rozumí typy přírodních stanovišť na území uvedeném v článku 2, které:
   i) jsou ve svém přirozeném areálu rozšíření ohroženy vymizením,

   nebo
   ii) mají malý přirozený areál rozšíření v důsledku svého ústupu nebo již beztak omezeného výskytu,

   nebo
   iii) představují výjimečné příklady typických charakteristik jedné nebo více z následujících devíti biogeografických oblastí: alpínské, atlantské, černomořské, boreální, kontinentální, makaronéské, středomořské, panonské a stepní.

Takové typy stanovišť jsou nebo mohou být uvedeny v příloze I;

[…]

e) ‚stavem přírodního stanoviště z hlediska ochrany' rozumí souhrn vlivů, které působí na přírodní stanoviště a na jeho typické druhy, jež mohou ovlivnit jeho dlouhodobé přirozené rozšíření, strukturu a funkce, jakož i dlouhodobé přežívání jeho typických druhů na území uvedeném v článku 2.

‚Stav přírodního stanoviště z hlediska ochrany' se považuje za ‚příznivý', pokud:

– jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují

a

– specifická struktura a funkce, které jsou nezbytné pro jeho dlouhodobé zachování, existují a budou pravděpodobně v dohledné době i nadále existovat

a

– stav jeho typických druhů z hlediska ochrany je podle definice uvedené v písmenu i) příznivý;

[…]

l) ‚zvláštní oblastí ochrany' rozumí lokalita významná pro Společenství a vyhlášená členskými státy prostřednictvím právního, správního a/nebo smluvního aktu, u které jsou pro přírodní stanoviště a/nebo populace druhů, pro něž je lokalita určena, uplatněna ochranná opatření nezbytná k jejich zachování nebo obnově ve stavu z hlediska jejich ochrany příznivém".

3 Článek 2 odst. 2 této směrnice zní:

„Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství."

4 Článek 3 odst. 1 a 2 uvedené směrnice stanoví:

„1. Pod názvem NATURA 2000 bude vytvořena spojitá evropská ekologická síť zvláštních oblastí ochrany. Tato síť složená z lokalit s přírodními stanovišti uvedenými v příloze I a stanovišti druhů uvedenými v příloze II umožní zachovat příslušné typy přírodních stanovišť a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.

Síť NATURA 2000 zahrne i zvláště chráněná území označená členskými státy podle směrnice [Rady] 79/409/EHS [ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 1979, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 98)].

2. Každý členský stát přispěje k vytvoření sítě NATURA 2000 v poměru, který odpovídá zastoupení typů přírodních stanovišť a stanovišť druhů uvedených v odstavci 1 na jeho území. Za

tímto účelem vymezí každý členský stát v souladu s článkem 4 lokality jako zvláštní oblasti ochrany se zřetelem k cílům stanoveným v odstavci 1.“

5 Článek 4 téže směrnice stanoví:

„1. Na základě kritérií stanovených v příloze III (etapa 1) a na základě příslušných vědeckých informací navrhne každý členský stát seznam lokalit, v němž bude uvedeno, jaké typy přírodních stanovišť z přílohy I a jaké druhy z přílohy II, původní pro toto území, se na jednotlivých lokalitách vyskytují. U druhů živočichů, které obývají rozsáhlé oblasti, musí tyto lokality odpovídat místům v přirozeném areálu rozšíření těchto druhů s takovými fyzikálními nebo biologickými faktory, jež jsou nezbytné pro jejich život a rozmnožování. Pro vodní druhy obývající rozsáhlé oblasti se taková místa navrhnou jen tam, kde existují jasně vymezitelná území s přírodními a biologickými faktory nezbytnými pro život a rozmnožování těchto druhů. Kde je to vhodné, mohou členské státy navrhnout úpravu seznamu na základě výsledků sledování uvedeného v článku 11.

Seznam spolu s informacemi o každé lokalitě musí být do tří let po zveřejnění této směrnice předložen Komisi. Informace budou zahrnovat mapu lokality, její název, zeměpisnou polohu, rozlohu a údaje vyplývající z uplatnění kritérií vyjmenovaných v příloze III (etapa 1) v úpravě stanovené Komisí a v souladu s postupem podle článku 21.

2. Na základě kritérií stanovených v příloze III (etapa 2) a v rámci jak každé z devíti biogeografických oblastí uvedených v čl. 1 písm. c) bod iii), tak celého území uvedeného v čl. 2 odst. 1, vypracuje Komise po dohodě s každým členským státem návrh seznamu lokalit významných pro Společenství, které vybere ze seznamů členských států, na nichž se vyskytuje jeden nebo více prioritních typů přírodních stanovišť nebo prioritních druhů.

Členské státy, kde lokality s výskytem jednoho nebo více typů prioritních přírodních stanovišť a prioritních druhů představují více než 5 % rozlohy jejich území, mohou po dohodě s Komisí požádat, aby kritéria uvedená v příloze III (etapa 2) byla pro jejich území při výběru všech lokalit významných pro Společenství uplatněna poněkud pružněji.

Seznam lokalit vybraných jako lokality významné pro Společenství, na nichž se vyskytuje jeden nebo více typů prioritních přírodních stanovišť nebo prioritních druhů, přijme Komise postupem podle článku 21.

3. Seznam uvedený v odstavci 2 bude vypracován do 6 let od oznámení této směrnice.

4. Jakmile je lokalita významná pro Společenství přijata postupem podle odstavce 2, vyhlásí příslušný členský stát co nejdříve a nejpozději do šesti let tuto lokalitu jako zvláštní oblast ochrany a podle významu lokality stanoví priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u typu přírodního stanoviště uvedeného v příloze I nebo druhu uvedeného v příloze II a pro ekologickou soudržnost sítě NATURA 2000 a také podle toho, jak jsou tyto lokality ohroženy postupným znehodnocováním nebo zničením.

5. Jakmile je některá lokalita zařazena do seznamu uvedeného v třetím pododstavci odstavce 2, vztahuje se na ni ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4.“

6 Článek 6 směrnice o stanovištích stanoví:

„1. Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.

2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů ani k vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.

4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádné alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. […]

[…]“

7 Článek 9 této směrnice stanoví:

„Komise v souladu s postupem stanoveným v článku 19 pravidelně přezkoumává, jak síť NATURA 2000 přispívá k dosažení cílů stanovených v článcích 2 a 3. V této souvislosti může být zvažováno zrušení klasifikace určité lokality jako zvláštní oblasti ochrany v případě, kde je to zabezpečeno přírodním vývojem zjištěným jako výsledek sledování podle článku 11.“

8 Článek 11 uvedené směrnice zní následovně:

„Členské státy sledují stav přírodních stanovišť a druhů zmíněných v článku 2 z hlediska jejich ochrany se zvláštním zřetelem na prioritní typy přírodních stanovišť a prioritní druhy.“

9 Článek 17 téže směrnice stanoví:

„1. Každých šest let ode dne uplynutí lhůty uvedené v článku 23 vypracují členské státy zprávu o provádění opatření přijatých podle této směrnice. Zpráva musí obsahovat zejména informace o ochranných opatřeních uvedených v čl. 6 odst. 1, jakož i zhodnocení vlivu těchto opatření na stav typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II z hlediska jejich ochrany a hlavní výsledky sledování podle článku 11. Zpráva bude v úpravě stanovené výborem předložena Komisi a zpřístupněna veřejnosti.

2. Na základě zpráv podle odstavce 1 vypracuje Komise souhrnnou zprávu. Zpráva musí obsahovat odpovídající zhodnocení dosaženého pokroku a zejména příspěvku sítě NATURA 2000

k dosažení cílů podle článku 3. Část návrhu zprávy, která se týká informací poskytnutých členským státem, bude příslušnému členskému státu postoupena k ověření. Po předložení zprávy výboru zveřejní Komise její konečnou verzi nejpozději do dvou let od obdržení zpráv podle odstavce 1 a zašle ji členským státům, Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru.

3. Členské státy mohou označit chráněná území vyhlášená v souladu s touto směrnicí tabulemi Společenství navrženými pro tyto účely výborem."

10 Mezi typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních oblastí ochrany, jež jsou uvedeny v příloze I směrnice o stanovištích, patří zejména „nížinné sečené louky" (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*) a „horské sečené louky", které mají v rámci sítě NATURA 2000 kódy 6510 a 6520.

Prováděcí rozhodnutí 2011/484/EU

11 Bod 4 odůvodnění prováděcího rozhodnutí Komise 2011/484/EU ze dne 11. července 2011 o úpravě informací o lokalitách pro síť Natura 2000 (Úř. věst. 2011, L 198, s. 39) uvádí:

„Obsah standardního formuláře údajů o síti Natura 2000 je třeba pravidelně aktualizovat na základě nejlepších dostupných informací o každé lokalitě sítě, aby Komise mohla plnit koordinační úlohu a aby mohla v souladu s článkem 9 směrnice 92/43/EHS pravidelně přezkoumávat, jak síť NATURA 2000 přispívá k dosažení cílů stanovených v článcích 2 a 3 uvedené směrnice."

Německé právo

12 Ustanovení § 3 Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (Bundesnaturschutzgesetz) (zákon o ochraně přírody a péči o krajinu) ze dne 29. července 2009 (BGBl. 2009 I, s. 2542), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „BNatSchG"), nadepsaného „Příslušnost, úkoly a oprávnění, smluvní dohody, spolupráce orgánů", stanoví:

„(1) Orgány příslušnými pro ochranu přírody a péči o krajinu ve smyslu tohoto zákona jsou:

1. orgány příslušné pro ochranu přírody a péči o krajinu podle právních předpisů spolkové země nebo

2. Bundesamt für Naturschutz [(Spolkový úřad pro ochranu přírody) (BfN)] v rozsahu, v němž mu byly tyto pravomoci svěřeny tímto zákonem.

(2) Orgány příslušné pro ochranu přírody a péči o krajinu dbají na dodržování ustanovení tohoto zákona a právních předpisů přijatých na jeho základě a přijmou v konkrétním případě nezbytná opatření, aby zajistily dodržování této právní úpravy, není-li stanoveno jinak.

(3) Pokud jde o opatření na ochranu přírody a péči o krajinu, je třeba nejprve ověřit, zda lze cíle dosáhnout s přiměřenými náklady rovněž prostřednictvím smluvních ujednání.

4. V rámci provádění opatření na ochranu krajiny a krajinného rozvoje mají příslušné orgány využívat, pokud možno, zemědělské a lesnické podniky, subjekty, v nichž jsou rovnocenně zastoupeny obce nebo svazy obcí, zemědělci a sdružení, jejichž hlavním účelem je ochrana přírody

a péče o krajinu (sdružení na ochranu krajiny), sdružení na ochranu přírody nebo subjekty odpovědné za národní parky. Svrchované pravomoci nelze přenášet.

[…]“

13 Ustanovení § 30 tohoto zákona, nadepsaného „Biotopy chráněné zákonem“, stanoví:

„(1) Některé části přírody a krajiny, které mají zvláštní význam jako biotopy, jsou chráněny zákonem (obecná zásada).

(2) Činnosti, které by mohly vést ke zničení nebo významnému poškození níže uvedených biotopů, jsou zakázány:

[…]

7. nížinné sečené louky a horské sečené louky ve smyslu přílohy I [směrnice o stanovištích], luční sady, zídky a suché kamenné zídky.

Zákazy uvedené v první větě platí i pro jiné biotopy, které jsou chráněny zákonem ve spolkových zemích. […]

(3) Na žádost lze udělit výjimku ze zákazů stanovených v odstavci 2, pokud lze dotčená poškození kompenzovat.

[…]“

14 Ustanovení § 33 uvedeného zákona, nadepsaného „Obecná pravidla ochrany“, v odstavci 1 stanoví:

„Veškeré změny a vyrušování, které by mohly mít významný nepříznivý vliv na lokalitu NATURA 2000, pokud jde o její složky, které jsou podstatné z hlediska cílů zachování nebo ochrany, jsou zakázány. Orgán příslušný k ochraně přírody a péči o krajinu může za podmínek stanovených v § 34 odst. 3 až 5 udělit výjimku ze zákazu uvedeného v první větě, jakož i ze zákazů stanovených v § 32 odst. 3.“

15 Ustanovení § 34 téhož zákona, nadepsaného „Posouzení vlivů a nepřípustnost záměrů; výjimky“, v odstavci 1 stanoví:

„Projekt musí být před schválením nebo provedením posouzen z hlediska jeho slučitelnosti s cíli ochrany lokality NATURA 2000, pokud by mohl mít samostatně nebo ve spojení s jinými plány a projekty významný nepříznivý vliv na tuto lokalitu a neslouží-li přímo k péči o lokalitu. Vzhledem k tomu, že lokalita NATURA 2000 je chráněnou součástí přírody a krajiny ve smyslu § 20 odst. 2, vyplývají kritéria pro posouzení vlivů z cíle ochrany a z ustanovení přijatých za tímto účelem, pokud již byly zohledněny příslušné cíle ochrany. Subjekt odpovědný za projekt předloží dokumenty nezbytné pro posouzení vlivů, jakož i pro přezkum podmínek uvedených v odstavcích 3 až 5.“

Postup před zahájením soudního řízení

16 Dne 7. května 2018 Komise poté, co na základě zpráv vypracovaných Spolkovou republikou Německo podle článku 17 směrnice o stanovištích konstatovala poškození typů stanovišť 6510 a 6520 v lokalitách, v nichž se tato stanoviště v tomto členském státě vyskytují, požádala německé orgány, aby ji v této věci informovaly.

17 Poté, co Komise přezkoumala odpověď, kterou jí dopisem ze dne 12. října 2018 poskytl uvedený členský stát, zaslala mu dne 26. července 2019 výzvu dopisem, která obsahovala dvě výtky.

18 Zaprvé Komise Spolkové republice Německo vytýkala, že porušila čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích tím, že systematicky nepřijímala vhodná opatření k vyloučení poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 v lokalitách, které jsou pro tato stanoviště vymezena. Tato výtka byla založena na úbytku plochy těchto typů stanovišť v lokalitách, v nichž se tyto typy stanovišť nacházejí, na neexistenci přiměřeného dohledu nad těmito stanovišti, a na neexistenci právně závazných opatření proti nadměrnému hnojení a předčasnému sečení uvedených stanovišť.

19 Zadruhé Komise Spolkové republice Německo vytýkala, že porušila čl. 4 odst. 1 druhý pododstavec uvedené směrnice tím, že systematicky neaktualizovala standardní formuláře údajů (dále jen „SFÚ“) pro uvedené typy stanovišť stanovené v prováděcím rozhodnutí 2011/484.

20 V dopise ze dne 26. listopadu 2019 tento členský stát tyto dvě výtky zpochybnil.

21 Dne 30. října 2020 Komise zaslala Spolkové republice Německo odůvodněné stanovisko, v němž uvedené výtky zopakovala.

22 Dopisem ze dne 30. prosince 2020 tento členský stát odpověděl na odůvodněné stanovisko a tvrdil, že vytýkaná nesplnění povinnosti nejsou opodstatněná.

23 Vzhledem k tomu, že Komise měla po analýze této odpovědi za to, že Spolková republika Německo nepřijala opatření nezbytná pro splnění povinností, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce a z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, podala dne 31. ledna 2023 projednávanou žalobu.

K žalobě

24 Na podporu své žaloby Komise uplatňuje dva žalobní důvody, z nichž první vychází z porušení čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích a druhý z porušení čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce této směrnice.

25 Spolková republika Německo navrhuje, aby byla žaloba pro nesplnění povinnosti zamítnuta.

K přípustnosti

26 Spolková republika Německo namítá částečnou nepřípustnost žaloby zaprvé z důvodu nesouladu mezi odůvodněným stanoviskem a žalobou a zadruhé z důvodu nepřesnosti žaloby, pokud jde o výtku nedostatečného dohledu.

K námitce nepřípustnosti vycházející z nesouladu mezi odůvodněným stanoviskem a žalobou

– *Argumentace účastníků řízení*

27 Spolková republika Německo připomíná, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je předmět žaloby pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU vymezen odůvodněným stanoviskem Komise, žaloba tedy musí být založena na stejném odůvodnění a žalobních důvodech jako toto stanovisko. Kromě toho, podle čl. 127 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora nelze v průběhu řízení předkládat nové důvody, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení.

28 V projednávané věci Komise sice Spolkové republice Německo vytýká úbytek plochy zaprvé u typu stanoviště 6510 v 596 lokalitách NATURA 2000 a zadruhé u typu stanoviště 6520 v 88 lokalitách NATURA 2000, ukazuje se však, že v prvním případě 99 z těchto lokalit a ve druhém případě 2 z těchto lokalit nebyly uvedeny v odůvodněném stanovisku. První výtka je tedy nepřípustná v rozsahu, v němž se týká těchto 101 lokalit, které byly poprvé uvedeny až v žalobě.

29 Komise navrhuje námitku nepřípustnosti zamítnout.

30 Zdůrazňuje, že v žalobě Spolkové republice Německo vytýká ve stejném znění jako v odůvodněném stanovisku, že „nepřijala obecně a strukturálně vhodná opatření, aby vyloučila poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 v lokalitách, které jsou pro tato stanoviště vymezeny“.

31 Kromě toho upřesňuje, že podle ustálené judikatury Soudního dvora má právo, pokud poukazuje na systematické a trvající neplnění povinnosti, předložit doplňující skutečnosti ve fázi řízení před Soudním dvorem s cílem podpořit obecnost a trvalost vytýkaného nesplnění povinnosti. Skutečnost, že v žalobě je uvedeno 101 lokalit, které nebyly uvedeny v odůvodněném stanovisku, nerozšiřuje předmět sporu a představuje pouze dodatečný důkaz obecné praxe Spolkové republiky Německo, která představuje porušení čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, což je praxe, která existovala již ke dni vydání odůvodněného stanoviska.

32 Komise konečně uvádí, že ve svém odůvodněném stanovisku v žádném případě nemohla uvést 86 lokalit nacházejících se ve Freistaat Bayern (Svobodný stát Bavorsko, Německo), protože plány řízení, ve kterých byly úbytky plochy vykázány, nebyly v dané době ještě k dispozici.

33 Spolková republika Německo ve své duplice trvá na vznesené námitce nepřípustnosti.

34 Uvádí, že Komise sice může vytýkat obecné a trvající nesplnění povinnosti, tvrzené nesplnění povinnosti nicméně musí prokázat v jednotlivých případech, které jsou reprezentativní pro praxi dotyčného členského státu. Z tohoto důvodu a vzhledem k tomu, že je na tomto členském státu, aby následně zpochybnil údaje uváděné Komisí, tato sice může poté, co ukončila postup před zahájením soudního řízení, doplnit své příklady vytýkaného nesplnění povinnosti o další příklady, v konečném důsledku ale nemůže bez zjevného odůvodnění vycházet ze souboru odlišných příkladů. Tak je tomu přitom v projednávané věci, protože Komise se v žalobě neomezila na uvedení dalších lokalit, ale nahradila některé lokality, které byly uvedeny v odůvodněném stanovisku, jinými lokalitami, o čemž svědčí skutečnost, že celkový počet lokalit uvedených v odůvodněném stanovisku a celkový počet lokalit uvedených v žalobě zůstal víceméně totožný.

35 Spolková republika Německo konečně odmítá argument Komise, že 86 bavorských lokalit nebylo ke dni vydání odůvodněného stanoviska ještě k dispozici. K tomuto datu totiž bylo 83 z nich již několik měsíců zpřístupněno na internetu a ke zveřejnění posledních 3 došlo dne 21. října 2020, tedy před uvedeným datem.

– *Závěry Soudního dvora*

36 Z ustálené judikatury vyplývá, že pokud žaloba směřuje k poukázání na nesplnění povinností obecné povahy vyplývajících z ustanovení směrnice, vycházejícímu zejména ze systematického a trvalého tolerantního postoje vnitrostátních orgánů k situacím, které nejsou v souladu s těmito ustanoveními, nemůže být předložení dodatečných skutečností směřujících ve stadiu řízení před Soudním dvorem k podpoře obecnosti a trvalosti tvrzeného nesplnění povinnosti v zásadě vyloučeno [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, EU:C:2005:250, bod 37, a ze dne 4. března 2021, Komise v. Spojené království (Mezní hodnoty pro NO_2), C-664/18, EU:C:2021:171, bod 80].

37 V této souvislosti je třeba rovněž připomenout, že podle ustálené judikatury Komise může v žalobě upřesnit své původní výtky, ovšem za podmínky, že nezmění předmět sporu. Komise přitom předložením nových skutečností sloužících k objasnění jejích výtek, které uvedla v odůvodněném stanovisku, a které se týkají nesplnění povinností obecné povahy vyplývajících z ustanovení směrnice, nemění předmět sporu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, EU:C:2005:250, bod 38, a ze dne 4. března 2021, Komise v. Spojené království (Mezní hodnoty pro NO2), C-664/18, EU:C:2021:171, bod 81].

38 V projednávaném případě je mezi účastníky řízení nesporné, že i když Komise ve své žalobě vytýká Spolkové republice Německo úbytek plochy u typu přírodních stanovišť 6510 v celkovém počtu 596 lokalit a u typu přírodních stanovišť 6520 v celkovém počtu 88 lokalit, v prvním případě 99 z těchto lokalit a ve druhém případě 2 z těchto lokalit nebyly uvedeny v odůvodněném stanovisku.

39 Spolková republika Německo však nezpochybňuje skutečnost, že zjištění Komise o zhoršení stavu těchto 101 lokalit mají stejnou povahu jako zjištění uvedená v odůvodněném stanovisku na podporu obecného a strukturálního nesplnění povinnosti vytýkaného tomuto členskému státu. Okolnost, že tyto lokality nebyly uvedeny v odůvodněném stanovisku, i když informace týkající se některých z těchto lokalit byly přístupné na internetu před vydáním odůvodněného stanoviska, tedy nebrání tomu, aby se na ně Komise mohla odvolávat na podporu své žaloby za účelem prokázat obecné nesplnění povinnosti, které tento orgán vytýká uvedenému členskému státu. Komise tím totiž v souladu s judikaturou uvedenou v bodech 36 a 37 tohoto rozsudku nezměnila předmět sporu, ale omezila se na upřesnění svých původních výtek tím, že předložila doplňující informace za účelem prokázat obecné a strukturální nesplnění povinnosti, které vytýkala v odůvodněném stanovisku.

40 Z toho vyplývá, že námitka nepřípustnosti vycházející z nesouladu mezi odůvodněným stanoviskem a žalobou musí být zamítnuta.

K námitce nepřípustnosti vycházející z nepřesnosti žaloby, pokud jde o výtku nedostatečného dohledu

– *Argumentace účastníků řízení*

41 Spolková republika Německo připomíná, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že cílem postupu před zahájením soudního řízení je poskytnout dotčenému členskému státu příležitost splnit své povinnosti vyplývající z práva Unie, a zároveň účinně uplatnit své prostředky obrany proti skutečnostem vytýkaným Komisí. Kromě toho musí odůvodněné stanovisko obsahovat podrobné a souvislé vylíčení důvodů, které vedly Komisi k přesvědčení, že dotčený členský stát nesplnil některou z povinností, které má.

42 V projednávané věci mu přitom Komise vytýká, že nezajistil „vhodný“ dohled nad typy stanovišť 6510 a 6520 ve smyslu čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, avšak ani z žaloby, ani z odůvodněného stanoviska nevyplývá, jaké jsou konkrétní požadavky, které Komise na úrovni lokalit, v nichž se tato stanoviště nachází, z takovéto povinnosti dohledu vyvozuje. Podle názoru tohoto členského státu tudíž nebylo jasné, co měl učinit za účelem nápravy údajného nesplnění povinnosti, a zejména, zda měl podle Komise povinnost přijmout zvláštní opatření dohledu pro každou dotčenou oblast ochrany, nebo zda má Komise za to, že tato opatření existovala, ale že byla prováděna v příliš dlouhých intervalech nebo příliš povrchně. Ze stejného důvodu nepřesnost žaloby rovněž znemožňuje výkon obhajoby v tomto řízení o nesplnění povinnosti.

43 První výtka je tedy nepřípustná, protože je v tomto ohledu nepřesná.

44 Komise ve své replice navrhuje, aby byla námitka nepřípustnosti zamítnuta.

45 Tvrdí, že Spolková republika Německo nesprávně tvrdí, že je první výtka nepřesná. Uvádí, že jak během postupu před zahájením soudního řízení, tak i v žalobě jasně prokázala, jaké právní požadavky v oblasti dohledu z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích vyplývají.

46 Tento orgán připomíná, že uvedl, že „vhodná opatření“ ve smyslu tohoto ustanovení musí zahrnovat pravidelný dohled nad lokalitami sítě NATURA 2000, které jsou vystaveny silným tlakům a hrozbám a jejichž stav z hlediska ochrany se vyvíjí negativně, jako je tomu v případě typů stanovišť 6510 a 6520 v Německu, přičemž je třeba upřesnit, že četnost a zvláštnosti tohoto dohledu musí členské státy přizpůsobit stavu ochrany a trendům pozorovaným u těchto typů stanovišť na jejich území.

47 Komise dodává, jak jednoznačně uvedla v žalobě, že pravidelný a zvláštní dohled na úrovni lokalit s četností v každém případě kratší než 12 let je právně závazný. Zdůrazňuje však, že v projednávané věci tento dohled – vzhledem ke skutkovým okolnostem sděleným Spolkovou republikou Německo týkajícím se dohledu na území tohoto členského státu, jehož provedení může v tomto členském státě trvat až dvanáct let – nebyl vzhledem k nepříznivému stavu typů stanovišť a jeho trvalému zhoršování „vhodný“ ve smyslu čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

48 Spolková republika Německo ve své duplice trvá na vznesené námitce nepřípustnosti. Ačkoli se domnívá, že replika Komise umožnila upřesnit, že první výtka vznesená Komisí se týká zejména nedostatečné četnosti dohledu nad lokalitami, v nichž se nacházejí typy stanovišť 6510 a 6520, přesto opakuje, že povaha této výhrady jasně nevyplývá ani z odůvodněného stanoviska, ani z žaloby.

– *Závěry Soudního dvora*

49 Úvodem je třeba konstatovat, že projednávaná námitka nepřípustnosti vznesená Spolkovou republikou Německo se netýká argumentace Komise, podle níž významné úbytky plochy typů stanovišť 6510 a 6520 ve značném počtu zeměpisných lokalit na území tohoto členského státu prokazují, že příslušné orgány uvedeného členského státu systematicky neprovádí pravidelný dohled nad stavem těchto typů stanovišť z hlediska ochrany.

50 Sama Spolková republika Německo totiž uvádí, že se argumentace Komise týká otázky, zda dohled nad typy stanovišť 6510 a 6520 vykonávaný v tomto členském státě splňuje požadavky vyplývající z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, a uvedený členský stát přijal „vhodná opatření“ ve smyslu tohoto ustanovení aby vyloučil poškozování.

51 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že otázka rozsahu a četnosti vyplývající z uvedeného ustanovení, o kterou se opírá Spolková republika Německo, když namítá nepřípustnost argumentace Komise, se týká věci samé a posouzení toho, zda jednání tohoto členského státu představuje porušení čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

52 Proto musí být druhá námitka nepřípustnosti vznesená Spolkovou republikou Německo rovněž zamítnuta.

53 Z toho vyplývá, že projednávaná žaloba pro nesplnění povinnosti je přípustná v plném rozsahu.

K věci samé

K první výtce vycházející z porušení čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích

– *Argumentace účastníků řízení*

54 V rámci první výtky Komise Spolkové republice Německo vytýká, že nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, tím, že nepřijala obecně a strukturálně vhodná opatření, aby na svém území ve zvláštních oblastech ochrany vyloučila poškozování typů stanovišť 6510 a 6520.

55 Komise tvrdí, že nesplnění povinnosti tohoto členského státu spočívající v nepřijetí takovýchto vhodných opatření je prokázáno významnými úbytky ploch těchto typů stanovišť v těchto oblastech, neexistencí zvláštního dohledu nad lokalitami, v nichž se vyskytují uvedené typy stanovišť, jakož i neexistencí právně závazných ochranných opatření proti nadměrnému hnojení a předčasnému sečení uvedených oblastí.

56 Zaprvé, pokud jde o významné úbytky ploch typů stanovišť 6510 a 6520 ve zvláštních oblastech ochrany, Komise uvádí, že BfN ve své *Grünland-Report* z roku 2014 (zpráva o loukách z roku 2014) konstatoval značné úbytky ploch a kvality, jakož i zhoršení stavu těchto dvou typů stanovišť od roku 2007. Rovněž zprávy předložené Spolkovou republikou Německo podle článku 17 směrnice o stanovištích za období od roku 2001 do roku 2006, od roku 2007 do roku 2012 a od roku 2013 do roku 2018 potvrzují toto poškozování.

57 Komise vysvětluje, že provedla srovnávací analýzu údajů poskytnutých německými orgány v SFÚ týkajících se roku 2006 a pozdějších údajů, a sice údajů pocházejících z nejnovějších dostupných SFÚ a plánů řízení pro jednotlivé zvláštní oblasti ochrany. Z této analýzy přitom vyplývá, že v 596 z 2 027 lokalit, ve kterých se vyskytuje typ stanoviště 6510, a v 88 z 295 lokalit, ve kterých se vyskytuje typ stanoviště 6520, došlo k významnému úbytku plochy těchto typů stanovišť. Konkrétně, v dotčených lokalitách došlo ke ztrátě 49,52 % plochy typu stanoviště 6510 a 51,07 % plochy typu stanoviště 6520.

58 Komise dodává, že tento velký počet lokalit je rozptýlen po celém území Spolkové republiky Německo, což odráží obecný a strukturální vývoj. Na rozdíl od toho, co tvrdí tento členský stát, celkové posouzení všech lokalit, v nichž se vyskytují tyto typy stanovišť, nebylo nezbytné, protože poškozování v některých zvláštních oblastech ochrany nemůže být kompenzováno zlepšeními stavu v jiných z těchto oblastí.

59 Tento orgán kromě toho uvádí, že Spolková republika Německo uznává část úbytku těchto ploch, a sice 977,44 hektarů u typu stanoviště 6510 a 110,49 hektarů u typu stanoviště 6520.

60 Komise odmítá argumentaci tohoto členského státu, podle níž část zjištěného úbytku plochy není „skutečná“, nýbrž vyplývá z nesprávného vymezení některých lokalit jako „zvláštních oblastí ochrany“ a z chyb v odhadech, které v roce 2006 vedly k původnímu výpočtu rozlohy dotčených lokalit a typů stanovišť. I když uvedený orgán zpochybňuje, že tato údajná pochybení odůvodňují úbytek plochy o 6 476,61 hektarů v 347 lokalitách, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6510, a o 1 322,16 hektarů v 75 lokalitách, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6520, má za to, že za účelem provedení své srovnávací analýzy byl oprávněn vycházet z údajů poskytnutých Spolkovou republikou Německo v SFÚ za rok 2006 a za následující roky.

61 Komise má v každém případě za to, že jí zjištěné úbytky plochy jsou příliš vysoké na to, aby mohly být důsledkem pouhých chyb, protože u více než 50 % lokalit, které zkoumala, došlo v letech 2006 až 2017 k úbytku ve výši přibližně 60 až 100 % plochy dotčených typů stanovišť.

62 Zadruhé Komise tvrdí, že poškozování lokalit, v nichž se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, je v Německu způsobeno zejména tím, že se systematicky neprovádí vhodné a pravidelné kontroly těchto lokalit příslušnými německými orgány. Tvrdí, že četnost, s jakou musí být kontroly prováděny, závisí na stavu z hlediska ochrany a na pozorovaných trendech v příslušném typu stanoviště, a členský stát, jehož orgány neprovádějí pravidelnou a specifickou kontrolu zvláštních oblastí ochrany, nutně neplní povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

63 Tento orgán dodává, že v několika spolkových zemích Spolkové republiky Německo neexistuje přesné mapování, které by umožňovalo určit, v jakém rozsahu byly typy stanovišť v dané oblasti ochrany poškozeny, nebo je cyklus mapování přinejmenším příliš dlouhý. Kromě toho se v mnoha případech kontrola zajišťovaná příslušnými německými orgány provádí pouze odběrem vzorků nebo k ní dochází jen na základě určité události.

64 Zatřetí Komise uvádí, že poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 v Německu vyplývá i ze skutečnosti, že tento členský stát nepřijal právně závazná opatření na ochranu zvláštních oblastí ochrany před nadměrným hnojením a předčasným sečením. Zdůrazňuje, že Spolková republika Německo upřednostňuje smluvní přístup, který není dostatečně závazný, a protonemůže zabránit nadměrnému hnojení a předčasnému sečení.

65 Podle tohoto orgánu nemohou nezávazná doporučení a plány řízení, jakož i dohody o smluvní ochraně přírody, vzhledem k tomu, že mají ve vztahu k zemědělcům pouze dobrovolnou a čistě motivační povahu, účinně doplňovat režim ochrany zvláštních oblastí ochrany.

66 Spolková republika Německo na svoji obranu navrhuje první výtku zamítnout a tvrdí, že z její strany nedošlo k nesplnění povinností, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

67 Tento členský stát zaprvé tvrdí, že Komise nemůže na základě celkového posouzení lokalit, v nichž se v Německu vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, dospět k závěru, že úbytek plochy uvedených typů stanovišť v těchto lokalitách je takový, že prokazuje existenci systematického a trvajícího nesplnění povinnosti vyplývající z tohoto ustanovení.

68 Podle Spolkové republiky Německo Komise zaměřila svoji srovnávací analýzu na omezený počet lokalit, jejichž plocha je relativně malá, přičemž nezohlednila nárůst plochy, ke kterému došlo v jiných lokalitách.

69 Pokud by přitom uvedený orgán provedl celkové posouzení všech lokalit, v nichž se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, které Spolková republika Německo deklarovala v SFÚ od roku 2006 (tedy 2183 lokalit, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6510 s celkovou rozlohou přibližně 85 000 hektarů, a 330 lokalit, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6520 s celkem rozlohou více než 12 000 hektarů), zjistila by úbytek plochy ve výši 4,27 % v případě typu stanoviště 6520 a nárůst plochy o 5,22 % v případě typu stanoviště 6510.

70 Tento členský stát dodává, že SFÚ za rok 2006 obsahovaly chyby v odhadech a vědecká pochybení, které byly následně opraveny. Tyto chyby a pochybení částečně vysvětlují úbytek zaregistrované plochy typů stanovišť 6510 a 6520 od roku 2006.

71 Spolková republika Německo připomíná, že Komise jí vytýká úbytek plochy ve výši 18 717,14 hektaru v případě typu stanoviště 6510 a ve výši 1 890,35 hektarů v případě typu stanoviště 6520 ve zvláštních oblastech ochrany, které vybrala, zatímco úbytek plochy dosahoval v prvním případě jen 977,44 hektarů a v druhém případě jen 110,49 hektarů. Tento úbytek plochy tedy v uvedených oblastech představuje jen přibližně 5,4 % v prvním případě a 6,2 % v druhém případě celkové plochy uvedených typů stanovišť.

72 Spolková republika Německo upřesňuje, že pokud by se zohlednily pouze lokality vybrané Komisí a předpokládalo by se, že v těchto lokalitách všechny úbytky plochy typů stanovišť 6510 a 6520, pro které neexistuje určitá příčina, lze vysvětlit skutečným úbytkem plochy, tento úbytek plochy by představoval přibližně 11 000 hektarů v případě typu stanoviště 6510 a přibližně 360 hektarů v případě typu stanoviště 6520.

73 Tento členský stát rovněž tvrdí, že ačkoli zpráva o loukách z roku 2014 a zprávy předložené podle článku 17 směrnice o stanovištích za období od roku 2001 do roku 2006, od roku 2007 do roku 2012 a od roku 2013 do roku 2018 potvrzují, že došlo k určitému úbytku plochy u těchto typů stanovišť, zjištěný úbytek není dostatečně významný k prokázání existence systematického a trvajícího porušování.

74 Zadruhé Spolková republika Německo tvrdí, že čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích neobsahuje žádný závazný požadavek týkající se povinnosti dohledu ze strany členských států, neupřesňuje ani konkrétní opatření, která musí členské státy v tomto ohledu přijmout, členské státy tedy mají při stanovení způsobů dohledu prostor pro uvážení.

75 Podle názoru Spolkové republiky Německo je přitom dohled uvedený v čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích dostatečný, pokud umožňuje identifikovat opatření, která mají být přijata v různých zvláštních oblastech ochrany, aby se účinně zabránilo poškozování typů stanovišť.

76 Tento členský stát tvrdí, že nad lokalitami, ve kterých se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, vykonává náležitý dohled, přičemž mezi jednotlivými spolkovými zeměmi existují určité rozdíly vyplývající se spolkové struktury státního zřízení.

77 Spolková republika Německo poznamenává, že Komise netvrdí, že jiná forma dohledu by mohla zabránit vytýkaným úbytkům ploch.

78 Zatřetí tento členský stát připomíná, že z výrazu „vhodná opatření“, který je uveden v čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, vyplývá, že členským státům při provádění této směrnice do vnitrostátního práva přiznává určitý prostor pro uvážení, že preventivní opatření musí být považována za vhodná, a členské státy se mohou svobodně rozhodnout, jakým způsobem preventivní opatření zavedou, přičemž ukládání zákazů není povinné.

79 Tvrdí, že i skutečnost, že jsou plochy v důsledku ukončení zemědělské činnosti ponechány ladem, představuje faktor zatěžující typy stanovišť 6510 a 6520, proti kterému je nutno zakročit přijetím vhodných opatření.

80 Spolková republika Německo uvádí, že z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích nevyplývá povinnost přijmout opatření, která by ukládala zákaz sečení během určitých období roku a která by stanovila maximální hodnoty pro hnojení. Kromě toho je obtížné přesně předvídat okamžik, kdy má dojít k prvnímu sečení, a určit, zda a v jakém rozsahu je hnojení přípustné nebo dokonce nezbytné.

81 Tento členský stát zdůrazňuje, že Komise neprokázala důvody, proč jsou právní předpisy účinnější než smluvní ochrana přírody, a rovněž neprokázala, že jsou vnitrostátní opatření, která mají ve Spolkové republice Německo zabránit nadměrnému hnojení a předčasnému sečení lokalit, v nichž se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, nevhodná. Kromě toho Komise nevysvětlila, jak by právní předpisy týkající se hnojení a sečení mohly zabránit úbytkům ploch, které uvádí.

82 Tento členský stát má konečně za to, že smluvní ochrana přírody je vhodnější z hlediska předvídatelné povahy čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích než stanovení způsobu využívání prostřednictvím právních předpisů. Ačkoli takovýto smluvní přístup nemůže zaručit, že nedojde k žádnému poškozování, je obecně účinný a vyžaduje pravidelnou kontrolu.

– *Závěry Soudního dvora*

83 Úvodem je třeba nejprve připomenout, že článek 6 směrnice o stanovištích ukládá členským státům řadu povinností a zvláštních postupů, které mají zabezpečit, jak vyplývá z čl. 2 odst. 2 této směrnice, zachování nebo případně obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, a zejména zvláštních oblastí ochrany (rozsudek ze dne 12. dubna 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 23).

84 Článek 6 směrnice o stanovištích rozděluje opatření uvedená v tomto ustanovení do tří kategorií, a to na ochranná opatření upravená v prvním odstavci, preventivní opatření upravená ve druhém odstavci a kompenzační opatření upravená ve čtvrtém odstavci tohoto článku. V tomto kontextu

je cílem opatření uvedených v odstavci 2 uvedeného článku chránit lokality před poškozováním [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, body 147 a 148, jakož i citovaná judikatura].

85 Podle čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích přijmou členské státy vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

86 Toto ustanovení ukládá členským státům obecnou povinnost přijmout vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování stanovišť a významné vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena [rozsudek ze dne 24. června 2021, Komise v. Španělsko (Zhoršení stavu přírodní oblasti Doñana), C-559/19, EU:C:2021:512, bod 153 a citovaná judikatura].

87 K prokázání porušení čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích Komise nemusí prokázat existenci příčinné souvislosti mezi činností nebo nečinností dotčeného členského státu a poškozením nebo významným rušením stanovišť či dotčených druhů. Stačí totiž, aby tento orgán prokázal existenci pravděpodobnosti nebo nebezpečí, že tato činnost nebo tato nečinnost způsobí pro tato stanoviště nebo pro tyto druhy poškození nebo významné rušení [rozsudek ze dne 24. června 2021, Komise v. Španělsko (Zhoršení stavu přírodní oblasti Doñana), C-559/19, EU:C:2021:512, bod 155 a citovaná judikatura].

88 Dále je třeba připomenout, že aniž je dotčena povinnost Komise unést v obou směrech své důkazní břemeno, nic jí *a priori* nebrání v tom, aby současně stíhala nesplnění povinností plynoucích z ustanovení této směrnice z důvodu postoje, který zaujaly orgány členského státu ke konkrétním situacím, jež jsou specifikovány, a nesplnění povinností plynoucích z uvedených ustanovení z důvodu, že tyto orgány přijaly obecnou praxi, která je s těmito ustanoveními v rozporu a kterou uvedené konkrétní situace případně dokreslují [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 165 a citovaná judikatura].

89 Pokud Komise předložila dostatečné poznatky, jež svědčí o tom, že orgány členského státu vytvořily opakovanou a trvající praxi, která je v rozporu s ustanoveními určité směrnice, přísluší tomuto členskému státu, aby zevrubně a podrobně takto předložené informace a z nich vyplývající důsledky zpochybnil [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 166 a citovaná judikatura].

90 Zároveň je třeba podotknout, že s ohledem na povinnost Komise prokázat tvrzené nesplnění povinnosti nelze připustit, aby Komise pod zástěrkou toho, že dotyčnému členskému státu vytýká obecné a trvající neplnění povinností – které má tento stát podle unijního práva – nedodržela tuto povinnost předložit důkaz o nesplnění povinnosti vytýkaného na základě konkrétních skutečností charakterizujících porušení zvláštních ustanovení, jichž se dovolává, a vycházela z pouhých domněnek nebo schematických kauzalit [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 167 a citovaná judikatura].

91 Kromě toho Komise může navrhnout, aby Soudní dvůr určil nesplnění povinnosti, které spočívá v nedosažení výsledku sledovaného směrnicí [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. dubna 2003, Komise v. Německo, C-20/01 a C-28/01, EU:C:2003:220, bod 30, jakož i ze dne 5. září 2019, Komise v. Itálie (Bakterie Xylella fastidiosa) C-443/18, EU:C:2019:676, bod 77].

92 Konečně je třeba uvést, že i když čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích stanoví obecnou povinnost přijmout vhodná ochranná opatření, která mají vyloučit zejména poškozování stanovišť, toto ustanovení nestanoví konkrétní opatření, která by členské státy byly povinny přijmout, a ponechává jim tedy při jeho uplatňování určitý prostor pro uvážení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 2016, Grüne Liga Sachsen a další, C-399/14, EU:C:2016:10, body 36, 37 a 40).

93 Z těchto úvodních poznámek vyplývá, že Komise, která má jako jediná pravomoc rozhodnout, zda je vhodné zahájit řízení pro nesplnění povinnosti podle článku 258 SFEU, může podat k Soudnímu dvoru žalobu, ve které navrhne, aby Soudní dvůr určil systematické a trvající nesplnění povinnosti členským státem spočívající v porušení jeho obecné povinnosti přijmout vhodná opatření podle čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích umožňující vyloučit poškozování přírodních stanovišť ve zvláštních oblastech ochrany. Pokud Komise tomuto členskému státu vytýká takovéto systematické a trvající nesplnění povinnosti, a přitom prokáže existenci pravděpodobnosti nebo rizika, že by nepřijetí opatření takovéto povahy mělo za následek poškozování uvedených přírodních stanovišť, a uvede konkrétní situace dokládající toto nesplnění povinnosti, přísluší uvedenému členskému státu, aby zpochybnil právní a skutkové okolnosti uváděné Komisí a vyvrátil existenci takovéhoto údajného důsledku.

94 V projednávané věci Komise tvrdí, že nesplnění povinnosti vyplývající z čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích představuje skutečnost, že Spolková republika Německo nepřijala obecně a strukturálně vhodná opatření, aby vyloučila poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 ve zvláštních oblastech ochrany, které byly pro tyto typy stanovišť vymezeny. Podle tohoto orgánu existenci tohoto nesplnění povinnosti prokazují významné úbytky ploch těchto typů stanovišť v lokalitách, v nichž se tyto typy stanovišť vyskytují, přičemž samotné úbytky vyplývají z neexistence zvláštního dohledu nad těmito lokalitami a z neexistence právně závazných ochranných opatření proti nadměrnému hnojení a předčasnému sečení uvedených lokalit.

95 Zaprvé, pokud jde o tvrzení o poškození typů stanovišť 6510 a 6520 ve smyslu čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích z důvodu významných úbytků plochy těchto typů stanovišť ve zvláštních oblastech ochrany v Německu, Soudní dvůr již upřesnil, že vzhledem k tomu, že cíl tohoto ustanovení spočívá v ochraně lokalit před možným poškozováním, může být k jeho dosažení nezbytné přijmout jak opatření určená k odvrácení vnějších zásahů a vyrušování způsobených člověkem, tak i opatření k zastavení přirozeného vývoje, který by mohl zhoršit stav ochrany přírodních stanovišť ve zvláštních oblastech ochrany [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, body 148 a 149, jakož i citovaná judikatura].

96 Dále vzhledem k tomu, že se čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích použije na úrovni lokalit, a členské státy jsou povinny v každé lokalitě vyloučit poškozování přírodních stanovišť, jejichž výskyt je významný, nemohou být poškozování zjištěná v dané lokalitě kompenzována zlepšením v jiných lokalitách.

97 Za účelem posouzení, zda Spolková republika Německo obecně a strukturálně porušila čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, je tedy třeba přezkoumat, zda Komise ve značném počtu lokalit, které jsou pro tento členský stát reprezentativní, prokázala významné úbytky plochy u typů stanovišť 6510 a 6520, jakož i pravděpodobnost, že toto poškození těchto typů stanovišť bylo způsobeno tím, že tento členský stát nepřijal vhodná opatření.

98 Nejprve, pokud jde o úbytky plochy u typů stanovišť 6510 a 6520 v Německu, Komise tvrdí, že analýza provedená za účelem projednávané žaloby na základě porovnání údajů, které tento členský stát předložil v SFÚ za rok 2006, s údaji z nejnovějších dostupných SFÚ a plánů řízení pro jednotlivé oblasti, odhalila významný úbytek plochy v 596 lokalitách z 2027 lokalit, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6510, a v 88 lokalitách z 295 lokalit, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6520, přičemž v dotčených lokalitách tento úbytek představoval 49,52 % plochy typu stanoviště 6510 a 51,07 % plochy typu stanoviště 6520. Podle tohoto orgánu velký počet lokalit, ve kterých byl zjištěn významný úbytek plochy, jakož i zeměpisné rozložení dotčených lokalit v rámci celého Německa, prokazuje, že se jedná o obecný a strukturální vývoj.

99 Spolková republika Německo toto posouzení zpochybňuje a tvrdí, že Komise při posuzování změn plochy vycházela nesprávně z údajů uvedených v SFÚ za rok 2006 týkajících se těchto typů stanovišť, a to z důvodu chyb, které byly v těchto formulářích uvedeny. Je však třeba poznamenat, že i po opravě těchto chyb dochází k úbytku plochy v 81 lokalitách, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6510, a v 15 lokalitách, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6520.

100 Kromě toho tento členský stát uvádí, že podle SFÚ zasílaných od roku 2006 se typ stanoviště 6510 rozprostíral na celkové ploše přibližně 85 000 hektarů a typ stanoviště 6520 se rozprostíral na celkové ploše více než 12 000 hektarů, zatímco v lokalitách, které Komise zohlednila, tento orgán vykazuje u typu stanoviště 6510 úbytek plochy 18 717,14 hektarů a u typu stanoviště 6520 úbytek plochy 1 890,35 hektarů. Podle názoru uvedeného členského státu přitom ve skutečnosti ztráty rozlohy, k nimž v těchto lokalitách došlo, činily pouze 977,44 hektaru v případě typu stanoviště 6510 a 110,49 hektaru v případě typu stanoviště 6520.

101 Je třeba rovněž poznamenat, že Spolková republika Německo uznává, že u některých lokalit, které Komise vzala v úvahu, není schopna poskytnout žádné odůvodnění nebo vysvětlení úbytků plochy ve výši přibližně 11 000 hektarů v případě typu stanoviště 6510 a ve výši přibližně 360 hektarů v případě typu stanoviště 6520.

102 Údaje uvedené v příloze B.4 žalobní odpovědi tohoto členského státu potvrzují toto tvrzení, protože z nich vyplývá, jak uvádí generální advokát v bodě 73 svého stanoviska, že tyto „nevysvětlené úbytky“ představují nejméně 9 853,38 hektaru ve více než 200 lokalitách, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6510, a nejméně 249,78 hektaru ve 24 lokalitách, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6520.

103 S ohledem na tyto skutečnosti je třeba konstatovat, že Komise prokázala významné úbytky plochy typů stanovišť 6510 a 6520 ve značném počtu lokalit nacházejících se na území Spolkové republiky Německo.

104 Pokud jde dále o otázku, zda jsou tyto úbytky plochy reprezentativní pro tento členský stát, stačí poznamenat, že se dotčené lokality nacházejí, pokud jde o typ stanoviště 6510, v deseti spolkových zemích, a pokud jde o typ stanoviště 6520, v pěti spolkových zemích tohoto členského státu, přičemž tento členský stát má šestnáct spolkových zemí, včetně tří měst, tedy Berlín, Brémy a Hamburk, které mají postavení spolkové země.

105 Konečně je nutno konstatovat, že Komise dostatečně prokázala pravděpodobnost, že toto poškození typů stanovišť bylo způsobeno tím, že nebyla přijata vhodná opatření umožňující zabránit takovémuto poškození, a Spolková republika Německo nepředložila žádný důkaz, který by tuto pravděpodobnost mohl vyloučit.

106 Zadruhé, pokud jde o argumentaci Komise, podle níž neexistence zvláštního dohledu ve zvláštních oblastech ochrany, které jsou v Německu vymezeny pro typy stanovišť 6510 a 6520, přispěla k poškození těchto typů stanovišť, je třeba připomenout, že jak vyplývá z bodů 92 a 93 tohoto rozsudku, čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích, který stanoví obecnou povinnost vyloučit poškozování přírodních stanovišť, ponechává při plnění této povinnosti každému členskému státu určitý prostor pro uvážení, a zejména pokud Komise členskému státu vytýká systematické a trvající nesplnění této povinnosti tím, že prokáže pravděpodobnost, že nečinnost tohoto členského státu má za následek poškození uvedených přírodních stanovišť, přísluší tomuto členskému státu vyvrátit právní a skutkové okolnosti, kterých se tento orgán dovolává.

107 V projednávané věci Komise poté, co prokázala existenci významných úbytků plochy typů stanovišť 6510 a 6520 ve značném počtu zeměpisných lokalit nacházejících se na území Spolkové republiky Německo, tvrdí, že tyto úbytky jsou známkou toho, že příslušné orgány tohoto členského státu systematicky neprovádějí pravidelný dohled nad stavem ochrany těchto typů stanovišť.

108 Vzhledem k tomu, že podle vysvětlení poskytnutých tímto orgánem je pravděpodobné, že takovýto nedostatečný dohled ze strany těchto orgánů přispěl k poškození uvedených typů stanovišť v lokalitách, v nichž se tyto typy stanovišť vyskytují, a jejichž stav z hlediska ochrany se negativně vyvíjí, je na Spolkové republice Německo, aby předložila důkazy, které by mohly prokázat, že z její strany nedošlo k selhání při provádění zvláštního dohledu nad těmito lokalitami.

109 Pokud jde o výtku Komise týkající se neexistence zvláštních opatření dohledu, Spolková republika Německo předložila obecnou prezentaci systému dohledu jak na spolkové úrovni, tak i na úrovni spolkových zemí, jakož i prezentaci některých zvláštních opatření dohledu, která lze na uvedených úrovních uplatnit. Má tedy za to, že na svém území vykonává vhodný dohled nad typy stanovišť 6510 a 6520. Je však nutno konstatovat, že v této souvislosti tento členský stát pouze částečně vyvrací tvrzení Komise, že v některých spolkových zemích neexistuje přesné mapování týkající se lokalit, v nichž se vyskytují tyto typy stanovišť, nebo že je cyklus mapování příliš dlouhý, nebo že kontrola stavu uvedených typů stanovišť není prováděna nebo je prováděna pouze odběrem vzorků nebo že k ní dochází na základě určité události.

110 Je tedy třeba uvést, že opatření dohledu uplatňovaná v Německu nejsou pro dotčené lokality dostatečně specifická, pravidelná a důsledná k tomu, aby bylo možné mít za to, že tento dohled je vhodný ve smyslu čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

111 Zatřetí, pokud jde o argumentaci Komise, podle které je poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 v Německu způsobeno i tím, že tento členský stát nepřijal právně závazná opatření na ochranu zvláštních oblastí ochrany před nadměrným hnojením a předčasným sečením, a podle které naopak upřednostňuje dohody o smluvní ochraně, jakož i nezávazná doporučení a plány řízení, je třeba poznamenat, že mezi účastnicemi řízení je nesporné, že nadměrné hnojení a předčasné sečení lokalit, ve kterých se vyskytují tyto typy stanovišť, má za následek poškozování těchto typů stanovišť, zatímco čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích ukládá členským státům přijmout opatření, která mají takovéto poškozování vyloučit.

112 Pokud jde o povahu těchto opatření, Spolková republika Německo tvrdí, přičemž se opírá o bod 63 rozsudku ze dne 14. října 2010, Komise v. Rakousko (C-535/07, EU:C:2010:602), že není zřejmé, že by dosažení tohoto cíle nezbytně vyžadovalo vydání zvláštních zákazů, a uvedeného cíle lze dosáhnout dohodami o ochraně, které zavazují osoby hospodařící v dotyčných lokalitách, jakož i nezávaznými doporučeními a plány řízení.

113 V této souvislosti přitom Soudní dvůr rozhodl, že úroveň ochrany stanovená v čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích musí být určena zejména s ohledem na cíle ochrany dotyčné lokality (rozsudek ze dne 12. září 2024, Elliniki Ornithologiki Etaireia a další, C-66/23, EU:C:2024:733, bod 43).

114 Vzhledem k tomu, že cíl ochrany lokalit, na které se vztahuje toto ustanovení, spočívá, jak bylo připomenuto v bodě 84 tohoto rozsudku, v ochraně těchto lokalit před poškozováním, neexistence právně závazného ustanovení zakazujícího nadměrné hnojení a předčasné sečení lokalit, v nichž se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, neumožňuje Spolkové republice Německo splnit požadavky čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

115 Kromě toho, tento členský stát se sice odvolává na existenci dohod o ochraně, které zavazují osoby hospodařící v uvedených lokalitách, neprokázal však, že by tyto dohody měly účinek právně závazného ustanovení zakazujícího nadměrné hnojení a předčasné sečení v těchto lokalitách.

116 Proto Spolková republika Německo tím, že nepřijala právně závazná ochranná opatření proti nadměrnému hnojení a předčasnému sečení lokalit, v nichž se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520, porušila čl. 6 odst. 2 směrnice o stanovištích.

117 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že Spolková republika Německo tím, že obecně a strukturálně nepřijala vhodná opatření k vyloučení poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 chráněných sítí NATURA 2000, které jsou uvedeny v příloze I směrnice o stanovištích, v lokalitách, které jsou pro tyto typy stanovišť vymezeny, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 této směrnice.

K druhé výtce vycházející z porušení čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice o stanovištích

– *Argumentace účastníků řízení*

118 V rámci druhé výtky Komise Spolkové republice Německo vytýká, že nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice o stanovištích tím, že jí obecně a strukturálně nepředkládala aktualizované údaje o lokalitách, v nichž se vyskytují typy stanovišť 6510 a 6520.

119 Uvádí, že v případě 202 z 596 lokalit, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6510, a v případě 14 z 88 lokalit, v nichž se vyskytuje typ stanoviště 6520, nebyly poslední SFÚ aktuální, protože neobsahovaly skutečná zjištění týkající se plochy těchto typů stanovišť. Vzhledem k tomu, že se to týkalo deseti ze šestnácti spolkových zemí Spolkové republiky Německo, jedná se o systematické neaktualizování SFÚ.

120 Komise tvrdí, že bez ohledu na skutečnost, že čl. 4 odst. 1 druhý pododstavec směrnice o stanovištích výslovně neukládá členským státům povinnost pravidelně poskytovat aktualizované údaje týkající se plochy každé zvláštní oblasti ochrany, tato povinnost aktualizace nicméně vyplývá z kontextuálního a teleologického výkladu tohoto ustanovení.

121 Tento orgán upřesňuje, že tyto údaje potřebuje pro zajištění splnění cílů ochrany stanovených v článku 2 směrnice o stanovištích. Kromě toho připomíná, že v souladu s článkem 9 této směrnice musí provádět pravidelné hodnocení přínosu sítě NATURA 2000 k dosažení cílů stanovených v článcích 2 a 3 uvedené směrnice.

122 Důležitost poskytování takovýchto pravidelně aktualizovaných údajů vyplývá i z článku 17 této směrnice, který členským státům ukládá, aby každých šest let vypracovaly zprávu, v níž musí podrobně uvést přijatá opatření a dosažená zlepšení v každé lokalitě.

123 Komise zdůrazňuje, že výklad čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice o stanovištích v tom smyslu, že toto ustanovení ukládá pouze „první“ předložení údajů, by neumožňoval dostatečně zajistit dosažení cílů ochrany, protože zvláštní oblasti ochrany a typy stanovišť jsou vystaveny neustálým změnám.

124 Tento orgán dodává, že v prováděcím rozhodnutí 2011/484 stanovil aktuálně platný SFÚ pro předkládání údajů o lokalitách sítě NATURA 2000, a bod 4 odůvodnění tohoto prováděcího rozhodnutí výslovně uvádí tuto povinnost pravidelné aktualizace, když vysvětluje, že „obsah standardního formuláře údajů o síti NATURA 2000 je třeba pravidelně aktualizovat na základě nejlepších dostupných informací o každé lokalitě sítě, aby Komise mohla plnit koordinační úlohu“.

125 Komise konečně uvádí, že většina členských států uznává potřebu neustálé aktualizace SFÚ a každoročně jí poskytuje aktualizované údaje.

126 Spolková republika Německo navrhuje tuto výtku zamítnout.

127 Uvádí, že čl. 4 odst. 1 druhý pododstavec směrnice o stanovištích obsahuje povinnost členských států poskytnout pouze jednou podrobné informace o lokalitách významných pro Společenství, ale nikoli povinnost tyto údaje aktualizovat.

128 Kromě toho, systematický výklad podporuje tento doslovný výklad, protože tento článek 4 se týká postupu oznamování lokalit, jakož i postupu sestavování seznamů lokalit významných pro Společenství, a nikoli následné výměny informací s Komisí, přičemž tato výměna se navíc řídí ustanoveními uvedenými v následující části uvedené směrnice, nadepsané „Zprávy“, a zejména v článku 17 této směrnice.

129 Uvedený členský stát poznamenává, že pokud by unijní normotvůrce chtěl uložit povinnost pravidelné aktualizace, stanovil by ji výslovně, jak to učinil v případě povinnosti vypracovat každých šest let zprávu o provádění opatření přijatých podle této směrnice, která je uvedena v článku 17 směrnice o stanovištích.

130 Spolková republika Německo tvrdí, že neexistence takovéto povinnosti aktualizace údajů vyplývá i z vysvětlivek uvedených v příloze prováděcího rozhodnutí 2011/484, protože v těchto vysvětlivkách se jen „důrazně doporučuje“, aby členské státy „přiměřeně“ a „na základě nejlepších dostupných informací“ aktualizovali dokumentaci shromážděnou v SFÚ, přičemž se jim neukládá povinnost pravidelné a úplné aktualizace.

– *Závěry Soudního dvora*

131 Z článku 4 odst. 1 druhého pododstavce první věty směrnice o stanovištích vyplývá, že seznam lokalit uvádějící typy přírodních stanovišť z přílohy I a druhy z přílohy II původní pro toto území „musí být do tří let po zveřejnění této směrnice předložen Komisi“.

132 Podle znění tohoto ustanovení jsou členské státy povinny oznámit zejména seznam zeměpisných lokalit, jakož i informace o těchto lokalitách, a to ve stanovené lhůtě, to znamená do tří let po zveřejnění uvedené směrnice. Jak uvádí Spolková republika Německo, uvedené znění se tedy jasně vztahuje pouze na jedno oznámení informací.

133 Je proto nutno konstatovat, že ze znění čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice o stanovištích nevyplývá povinnost, podle které by členské státy byly – po předložení údajů uvedených v tomto ustanovení – povinny tyto údaje pravidelně aktualizovat.

134 Kontextuální analýza tohoto ustanovení neumožňuje přijmout odlišný výklad.

135 Postup, kterým se řídí vyhlášení lokalit za „zvláštní oblasti ochrany“, který je stanoven v článku 4 směrnice o stanovištích, totiž zahrnuje různé etapy.

136 V souladu s čl. 4 odst. 1 této směrnice tak každý členský stát navrhne zejména seznam lokalit, v němž je uvedeno, jaké typy přírodních stanovišť se v těchto lokalitách vyskytují, a tento seznam, jakož i různé informace týkající se těchto lokalit, předloží Komisi. Podle čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice Komise dále ze seznamů předložených členskými státy vypracuje seznam lokalit vybraných jako „lokality významné pro Společenství“. Článek 4 odst. 4 téže směrnice dále stanoví, že jakmile je lokalita významná pro Společenství přijata, vyhlásí příslušný členský stát tuto lokalitu jako „zvláštní oblast ochrany“.

137 Z uvedeného vyplývá, že čl. 4 odst. 1 druhý pododstavec směrnice o stanovištích upravuje pouze první fázi postupu, který musí členské státy a Komise dodržet, aby byly zvláštní oblasti ochrany správně vymezeny.

138 Na druhou stranu je sice pravda, jak uvádí Komise, že povinnost pravidelné aktualizace údajů vyplývá z článku 17 této směrnice, protože tento článek ukládá členským státům povinnost vypracovat každých šest let zprávu, ve které musí podrobně uvést zejména opatření přijatá na vnitrostátní úrovni a vliv těchto opatření na stav každé lokality z hlediska ochrany, tentýž článek 17 nicméně neobsahuje žádný odkaz na článek 4 směrnice o stanovištích, ani obecněji žádnou skutečnost ve prospěch výkladu odst. 1 druhého pododstavce tohoto článku 4 v tom smyslu, že členské státy jsou povinny pravidelně poskytovat aktualizované údaje o zvláštních oblastech ochrany.

139 Pokud jde o cíle ochrany uvedené v článcích 2 a 3 směrnice o stanovištích, je třeba připomenout, že Komise podle článku 9 toto směrnice pravidelně přezkoumává, jak síť NATURA 2000 přispívá k dosažení těchto cílů. Za tímto účelem vydal tento orgán na základě čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce uvedené směrnice prováděcí rozhodnutí 2011/484, jehož bod 4 odůvodnění uvádí, že obsah SFÚ pro síť NATURA 2000 musí být pravidelně aktualizován na základě nejlepších dostupných informací pro každou lokalitu sítě.

140 Jak však uvedl generální advokát v bodě 98 svého stanoviska, i za předpokladu, že by z článku 9 směrnice o stanovištích mohla být vyvozena povinnost členských států pravidelně aktualizovat údaje o každé lokalitě označené jako zvláštní oblast ochrany, takováto povinnost nevyplývá z čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce této směrnice.

141 Výsledkem výkladu určitého ustanovení ve světle jeho účelu přitom nemůže být odstranění jakéhokoli užitečného účinku jasného a přesného znění tohoto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. března 2007, Komise v. Belgie, C-437/04, EU:C:2007:178, bod 56, jakož i ze dne 20. září 2022, VD a SR, C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703, bod 71).

142 Kromě toho okolnost tvrzená Komisí, že většina členských států uznává nutnost neustále aktualizovat SFÚ, je pro výklad čl. 4 odst. 1 druhého pododstavce směrnice o stanovištích irelevantní. V této souvislosti, jak zdůrazňuje Spolková republika Německo, lze vycházet z toho, že pokud by unijní normotvůrce chtěl tímto ustanovením uložit povinnost pravidelné aktualizace, výslovně by ji stanovil.

143 Z uvedeného vyplývá, že druhá výtka musí být zamítnuta.

144 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba konstatovat, že Spolková republika Německo tím, že obecně a strukturálně nepřijala vhodná opatření, aby vyloučila poškozování typů stanovišť 6510 a 6520 chráněných sítí NATURA 2000, které jsou uvedeny v příloze I směrnice o stanovištích, v lokalitách, které jsou pro tyto typy stanovišť vymezeny, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 této směrnice.

145 Ve zbývající části se žaloba zamítá.

K nákladům řízení

146 Podle čl. 138 odst. 3 jednacího řádu platí, že pokud měli účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý z nich vlastní náklady řízení. Vzhledem k tomu, že Komise a Spolková republika Německo měly ve věci částečně úspěch i neúspěch, je třeba rozhodnout, že každá ponese vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Spolková republika Německo tím, že obecně a strukturálně nepřijala vhodná opatření, aby vyloučila poškozování typů stanovišť 6510 (nížinné sečené louky) a 6520 (horské sečené louky) chráněných sítí NATURA 2000, které jsou uvedeny v příloze I směrnice 92/43 v platném znění, v lokalitách, které jsou pro tyto typy stanovišť vymezeny, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013.**

2) **Ve zbývající části se žaloba zamítá.**

3) **Evropská komise a Spolková republika Německo ponesou vlastní náklady řízení.**

Podpisy